യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 3✓
(ഉത്പത്തിപ്രകരണമ്)/സർഗഃ 007✓

സപ്തമഃ സർഗഃ 7

ശ്രീരാമ ഉവാച .
യ ഏഷ ദേവഃ(ഖ്)കഥിതോ യസ്മിഞ്-ജ്ഞാതേ വിമു+ച്യതേ .
വദ+ക്വാസൗ+സ്ഥിതോ+ബ്രഹ്മൻ-കഥ-മേന-മഹം ലഭേ .. 1

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
യ ഏഷ ദേവഃ(ഖ്)കഥിതോ നൈഷ ദൂരേ്വ-തിഷ്ഠതേ .
ശരീരേ സംസ്ഥിതോ നി+ത്യം(ഞ്)ചിന്മാ+ത്ര-മിതി വി+ശ്രുതഃ .. 2

ഏഷ സർവ-മിദം(വ്)വി+ശ്വം(ൻ) ന-വിശ്വം(ഞ്) ചൈഷ സർവഗഃ .
വി+ദ്യതേ+ഹ്യേഷ ഏവൈകോ ന-തു വി+ശ്വാഭി-ധാസ്തി ദൃക് .. 3

ചി+ന്മാത്ര-മേവ ശശിഭൃ+ച്ചി+ന്മാ+ത്രം ഗരുഡേ+ശ്വരഃ .
ചി+ന്മാത്ര-മേവ തപന+ശ്ചി+ന്മാത്രം(ങ്) കമലോദ്-ഭവഃ .. 4

ശ്രീരാമ ഉവാച .
ബാലാ അപി വദ+ന്ത്യേത+ദ്യദി ചേതന-മാത്രകം.
ജഗദി+ത്യേവ കേവാ+ത്ര നാമ+സ്യാ-ദുപ-ദേശതാ .. 5

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ചി+ന്മാ+ത്രം(ഞ്) ചേതനം(വ്)വിശ്വ-മിതി യജ്-ജ്ഞാത-വാനസി .
ന കി+ഞ്ചി-ദേവ വി+ജ്ഞാതം ഭവതാ ഭവ-നാശനം .. 6

ചേതനം രാമ സംസാരോ ജീവ ഏഷ പശുഃ(സ്) സ്മൃതഃ .
ഏതസ്മാ-ദേവ നി+ര്യാ+ന്തി ജരാ-മരണ-ഭീതയഃ .. 7

പശു-ര+ജ്ഞോ+ഹ്യ-മൂർതോ്പി ദുഃഖ+സ്യൈ-വൈഷ ഭാജനം .
ചേതന+ത്വാ+ച്ചേത-നീയം മനോ്നർഥഃ(സ്)സ്വയം സ്ഥിതഃ .. 8

ചേ+ത്യ-നിർ-മു+ക്ത-തായാ+സ്യാ-ദചേ+ത്യോ+ന്മുഖ-താഥവാ .
അ+സ്യ സാ ഭരിതാ-വ+സ്ഥാ താം. ജ്ഞാത്വാ നാനു-ശോചതി .. 9

ഭി+ദ്യതേ ഹൃദയ+ഗ്രന്ഥിശ്-ഛി-ദ്യ+ന്തേ സർവ-സംശയാഃ .
ക്ഷീയ+ന്തേ ചാ+സ്യ കർമാണി ത+സ്മി+ന്ദൃഷ്ടേ പരാവരേ .. 10

തസ്യ ചേ+ത്യോ-ന്മുഖ+ത്വം(ൻ)തു ചേ+ത്യാ+സംഭവനം(വ്) വിനാ .
രോദ്ധും(ൻ)ന ശ+ക്യതേ ദൃ+ശ്യം(ഞ്)-
ചേ+ത്യം ശാ+മ്യതി വൈ കഥം .. 11

അചേ+ത്യ-ചിഥ്.സ്വരൂപം(യ്) യത്-ത+ച്ചാസം-ഭവനം(വ്) വിനാ .
ക്വ+സ്വ-രൂപോ+ന്മുഖ+ത്വം ഹി കേവലം(ഞ്) ചേ-ത്യ-രോധതഃ .. 12

ശ്രീരാമ ഉവാച .
യസ്മിഞ്-ജീവേഹി വി+ജ്ഞാതേ ന വിന+ശ്യതി സംസൃതിഃ .
വ്യോമ-രൂപീ പശുസ്-ത്വജ്ഞഃ(സ്) സ+ബ്രഹ്മൻ-കു+ത്ര കീദൃശഃ .. 13

സാധു-സംഗമ-സ+ച്ഛാസ്ത്രൈഃ(സ്) സംസാ-രാർണവ-താരകഃ .
ദൃ+ശ്യതേ പര-മാ+ത്മാ യഃ(സ്) സ+ബ്രഹ്മ+ന്വദ കീദൃശഃ .. 14

ശ്രീ-വസിഷ്ഠ ഉവാച .
യദേ-ത+ച്ചേ-തനം(ഞ്) ജീവോ വിശീർണോ ജ+ന്മ-ജങ്ഗലേ .
ഏത-മാ+ത്മാന-മി+ച്ഛ+ന്തി യേ ത്വേ്ജ്ഞാഃ(ഫ്) പണ്ഡിതാ അപി .. 15

ജീവ ഏവ ഹി സംസാര+ശ്ചേതനാ ദുഃഖ-സ+ന്തതിഃ .
അസ്മിഞ്-ജ്ഞാതേ ന വി+ജ്ഞാതം(ങ്)
കി+ഞ്ചിദ്-ഭവതി കു+ത്ര-ചിത് .. 16

ജ്ഞായതേ പരമാ+ത്മാ ചേ+ദ്രാമ ദുഃഖ+സ്യ സംതതിഃ .
ക്ഷയ-മേതി വിഷാ-വേശ-ശാന്താ-വിവ വിഷൂചികാ .. 17

ശ്രീരാമ ഉവാച .
രൂപം(ങ്) കഥയ മേ+ബ്ര+ഹ്മ+ന്യഥാവഥ്.പരമാ+ത്മനഃ .
യസ്മി+ന്ദൃഷ്ടേ മനോ മോഹാൻഥ്.
സമ+ഗ്രാൻഥ്.സ+ന്ത-രി+ഷ്യതി .. 18

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ദേശാ+ദ്ദേശാ+ന്തരം(ൻ)ദൂരം പ്രാപ്തായാഃ(സ്) സംവിദോ വപുഃ .
നിമിഷേ-ണൈവ യ+ന്മ+ധ്യേ ത+ദ്രൂപം പരമാ+ത്മനഃ .. 19

അ+ത്യ+ന്താ-ഭാവ ഏവാ+സ്തി സംസാ-രസ്യ യഥാ+സ്ഥിതേഃ .
യസ്മിൻ-ബോധ-മഹാം-ഭോധൗ ത+ദ്രൂപം പരമാ+ത്മനഃ .. 20

ദ്രഷ്ടൃ-ദൃ+ശ്യ+ക്രമോ യ+ത്ര+സ്ഥിതോ്വ+പ്യസ്ത-മയം(ങ്) ഗതഃ .
യദനാ-കാശ-മാകാശം(ൻ)ത+ദ്രൂപം പരമാ-ത്മനഃ .. 21

അശൂ+ന്യ-മിവ യ+ച്ഛൂന്യം(യ്)-
യസ്മിൻ-ശൂ+ന്യം(ഞ്) ജഗഥ്.സ്ഥിതം .
സർ-ഗൗഘേ സതി യ+ച്ഛൂ+ന്യം(ൻ)ത+ദ്രൂപം പരമാ+ത്മനഃ .. 22

യ+ന്മഹാ-ചിന്മയ-മപി ബൃഹഥ്.പാഷാണ-വഥ്.സ്ഥിതം .
ജഡം(വ്) വാ ജഡ-മേവാ+ന്തസ്-ത+ദ്രൂപം പരമാ+ത്മനഃ .. 23

സബാ+ഹ്യാ+ഭ്യന്തരം(യ്)യേന സർവം സംപ്രാപ്യ സംഗമം.
സ്വരൂപ-സത്താ-മാപ്നോതി ത+ദ്രൂപം പരമാ+ത്മനഃ .. 24

പ്രകാശ+സ്യ യഥാ-ലോകഃ(ശ്)ശൂ+ന്യ+ത്വം(ൻ)നഭസോ യഥാ .
തഥേദം സംസ്ഥിതം(യ്) യ+ത്ര ത+ദ്രൂപം പരമാ+ത്മനഃ .. 25

ശ്രീരാമ ഉവാച .
സ+ദ്രൂപം പരമാ+ത്മേതി കഥം(ൻ)നാമ ഹി ബു+ധ്യതേ .
ഇയ-തോ ഽസ്യ ജഗ+ന്നാമ്നോ ദൃ+ശ്യ+സ്യാ-സംഭവഃ(ഖ്) കഥം .. 26

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ഭ്രമ+സ്യ ജാഗത+സ്യാ+സ്യ ജാത+സ്യാകാശ-വർണവത് .
അ+ത്യന്താ-ഭാവ-സംബോധേ യദി രൂഢി-രലം ഭവേത് .. 27

തജ്-ജ്ഞാതം ബ്ര+ഹ്മണോ രൂപം ഭവേ+ന്നാ+ന്യേന കർമണാ .
ദൃ+ശ്യാ+ത്യന്താ-ഭാവ-തസ്തു ഋതേ നാ+ന്യാ ശുഭാ ഗതിഃ .. 28

അ+ത്യ+ന്താ-ഭാവ-സംപത്തൗ ദൃ+ശ്യ+സ്യാ+സ്യ യഥാ+സ്ഥിതേഃ .
ശി+ഷ്യതേ പരമാർ-ഥോ ഽസൗ ബു+ധ്യതേ ജായതേ തതഃ .. 29

ന വിദഃ(ഫ്) പ്രതി-ബിംബോ ഽ+സ്തി
ദൃ+ശ്യാ-ഭാവാ-ദൃതേ+ക്വചിത് .
ക്വചി+ന്നാ+പ്രതി-ബിംബേന
കിലാ-ദർശോ ഽവ-തിഷ്ഠതേ .. 30

ജഗ+ന്നാമ്നോ ഽ+സ്യ ദൃ+ശ്യ+സ്യ+സ്വസ+ത്താ-സംഭവം വിനാ .
ബു+ധ്യതേ പരമം(ൻ) തത്ത്വം(ൻ)-
ന കദാചന കേനചിത് .. 31

ശ്രീരാമ ഉവാച .
ഇയതോ ദൃ+ശ്യ-ജാത+സ്യ+ബ്ര+ഹ്മാ+ണ്ഡ+സ്യ ജഗഥ്.സ്ഥിതേഃ .
മുനേ കഥമ-സ+ത്താസ്തി+ക്വ മേരുഃ(സ്)സർഷ-പോദരേ .. 32

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
ദിനാനി കതിചി+ദ്രാമ യദി തിഷ്ഠ+സ്യ-ഖി+ന്നധീഃ .
സാധു-സംഗമ-സ+ച്ഛാസ്ത്ര-പരമസ്-തദഹം(ങ്) ക്ഷണാത് .. 33

പ്രമാർജ-യാമി തേ ദൃശ്യം ബോധേ മൃഗജലം(യ്) യഥാ .
ദൃ+ശ്യാഭാവേ+ദ്രഷ്-ടൃതാ ച
ശാ+മ്യേദ്-ബോധോ/ഽവ-ശി+ഷ്യതേ .. 34

ദ്രഷ്ടൃ+ത്വം സതി ദൃ+ശ്യേ/+സ്മിൻ-ദൃ+ശ്യ+ത്വം സ+ത്യഥേ+ക്ഷകേ .
ഏക+ത്വം സതി ഹി+ദ്-വി+ത്വേ+
ദ്വി+ത്വം(ഞ്) ചൈക+ത്വ-യോജനേ .. 35

ഏകാ-ഭാവേ+ദ്വയോ-രേവ സി+ദ്ധിർ-ഭവതി നാ+ത്ര ഹി .
ദ്വി(ത്-വൈ)+ക്യ+ദ്രഷ്ടൃ-ദൃ+ശ്യ+ത്വ+
ക്ഷയേ സദവ-ശി+ഷ്യതേ .. 36

അഹം(ൻ)താദി-ജഗ-ദൃശ്യം സർവം(ൻ)തേ മാർജയാ+മ്യഹം.
അ+ത്യന്താ-ഭാവ-സംവി+ത്ത്യാ മനോ-മുകു-രതോ മലമ് .. 37

നാസതോ വി+ദ്യതേ ഭാവോ നാഭാവോ വി+ദ്യതേ സതഃ .
യ+ത്തു നാസ്തി+സ്വ-ഭാവേന കഃ(ഖ്)ക്ലേശസ്-തസ്യ മാർജനേ .. 38

ജഗ-ദാദാ-വനുഥ്.പന്നം(യ്) യ+ച്ചേദം(ൻ)ദൃ+ശ്യതേ തതം .
തഥ്.സ്വാ+ത്മ+ന്യേവ വിമലേ+ബ്ര+ഹ്മചി+ത്ത്വാഥ്.സ്വ-ബ്യംഹിതം .. 39

ജഗ+ന്നാമ്-നാന ചോഥ്.പ+ന്നം(ൻ) നചാസ്തി നച ദൃ+ശ്യതേ .
ഹേമ്-നീവ കടകാ-ദി+ത്വം(ങ്) കിമേത+ന്മാർജനേ+ശ്രമഃ .. 40

തഥൈ-തദ്-വിസ്തരേ-ണാഹം വ+ക്ഷ്യാമി ബഹു-യു+ക്തിഭിഃ .
അബാധിതം(യ്)യഥാ ത+ത്ത്വം സ്വയ-മേവാനു-ഭൂയതേ .. 41

ആദാ-വേവ ഹി നോഥ്.പ+ന്നം(യ്)-
യ+ത്ത+സ്യേഹാ+സ്തിതാ കുതഃ .
കുതോ മരൗ ജലസരിദ്-ദ്വിതീ-യേ+ന്ദൗ കുതോ+ഗ്രഹഃ .. 42

യഥാ വ+ന്ധ്യാ-സുതോ നാസ്തി യഥാ നാസ്തി മരൗ ജലമ് .
യഥാ നാസ്തി നഭോ-യ+ക്ഷ+സ്തഥാ നാസ്തി ജഗദ്-ഭ്രമഃ .. 43

യദിദം(ൻ)ദൃ+ശ്യതേ രാമ ത+ദ്വഹ്+മൈവ നിരാ-മയം .
ഏതഥ്.പുരസ്താദ്-വ+ക്ഷ്യാമി യു+ക്തിതോന ഗിരൈ-വ ച .. 44

യ+ന്നാമ യു+ക്തിഭി-രിഹ+പ്രവദ+ന്തി തജ്-ഞാസ്-
ത+ത്രാവ-ഹേലന-മയു+ക്ത-മുദാര-ബു+ദ്ധേ .
യോ യ+ക്തി-യു+ക്ത-മവ-മത്യ വിമൂഢ-ബുദ്ധിഃ(ഖ്)-
കഷ്ടാ+ഗ്രഹോ ഭവതി തം(വ്) വിദു-ര+ജ്ഞ-മേവ .. 45

ഇ+ത്യാർഷേ+ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാ-രാമായണേ വാല്മീകീയേ
ഉത്പത്തി+പ്രകരണേ ജഗദാദി-ദൃ+ശ്യാ-സ+ത്താ+പ്രതി+ജ്ഞാ
നാമ സപ്തമഃ(സ്) സർഗഃ .. 7 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
6.9.2023